

Setkání Beethovena a Goetha s císařovnou

objekt č. 05 | místo je vyznačeno deskou na křižovatce cest, Zámecká zahrada

Na křižovatce dvou promenád teplické zámecké zahrady se odehrála jedna ze slavných legend. 23. července 1812 se zde setkali dva velikáni evropské kultury – „kníže básníků“ Johann Wolfgang von Goethe a geniální skladatel Ludwig van Beethoven – s císařovnou Marií Ludvikou a jejím doprovodem.

Bettina von Arnim, Ivce salónů začátku 19. století, citovala v dopise svému příteli několik let po smrti obou umělců následující svědectví, které jí údajně svěřil sám Beethoven: *„Když jsme se včera vraceli z procházky, potkali jsme celou císařskou rodinu. Goethe se pustil mé paže a postavil se stranou na cestě. Nedostal jsem ho ani o krok dál. Narazil jsem si tedy klobouk do čela, zapjal svrchník, složil ruce dozadu na záda a prošel jsem nejhustším davem. Princové a dvořané vytvořili špalír, vévoda Rudolf přede mnou smekl a císařovna zdravila první...“* zatímco Goethe se uctivě klaněl průvodu.

Legendu o hrdém skladateli a servilním básníkovi pak proslavila litografie německého malíře Carla Röhlinga z roku 1887, která nese název Incident v Teplicích. Jedinou vadou na kráse celého příběhu je to, že se pravděpodobně vůbec neodehrál takto. Bettina von Arnim byla velmi sebevědomá mladá žena z vysoké společnosti; znala se s Lisztem, Schumannem, nebo Brahmssem. S Goethem prožívala platonický vztah, který začal v roce 1806, tedy v době, kdy Bettině bylo 21 a Goethemu 58 let. Múzou mu byla až do jeho smrti. Přestože sama psala a skládala, proslulost jí zajistilo až vydání jejích dopisů s Goethem pod názvem Briefwechsel mit einem Kinde, Korespondence s dítětem. Není ale jisté, co jsou citace skutečných dopisů, a co Bettina přikrášlila, aby učinila příběh zajímavější.

Stejná nejistota panuje kolem líčení slavného setkání. Originál dopisu, ve kterém Beethoven Bettině setkání popisoval, nikdo nikdy neviděl. Lze ji proto podezřívát, že si celou historku přibarvila tak, aby právě Goethe vypadal jako zbabělec. Můžeme jen spekulovat, jaké osobní pohnutky ji k tomu vedly.

Krom slavné legendy však setkání obou mužů nic nepřineslo. Jejich světy byly natolik vzdálené, že víc než jen zdvořilostní konverzaci na lázeňské promenádě nešlo od jejich společného pobytu čekat. Beethoven v Teplicích pobýval v letech 1811 a 1812, Goethe je navštívil v letech 1810, 1812 a naposledy o rok později. Příběh, který o mnoho let poté pustila Bettina von Arnim do světa, ale žije dál. Jeho interpretaci je možné nalézt v románu Milana Kundery Nesmrtelnost.